

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ

**ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА
ОПШТИНЕ БОЉЕВАЦ ЗА 2012. ГОДИНУ**

На основу члана 60. став 2. Закона о пљопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр.62/06 и 41/09) и члана 39. Статута општине Больевац („Службени лист општине Больевац“), бр. 1/08, а уз сагласност Министарства пљопривреде, шумарства и водопривреде број: _____ од _____. 2012. године, Скупштина општине Больевац, на седници одржаној _____. 2012.године, донела је

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА ОПШТИНЕ БОЉЕВАЦ ЗА 2012. ГОДИНУ

I. ОПШТИ ДЕО ПРОГРАМА

Општи део Годиšњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта општине Больевац обухвата податке који су приказани у табеларним прегледима, а односе се на површине пољопривредног земљишта општине Больевац по катастарским општинама, по облицима својине и по класама. Поред тога, општи део садржи и податке о стању заштите и уређења пољопривредног земљишта општине Больевац.

1.1 Пољопривредно земљиште

Земљиште као услов остварења и функционисања пољопривредне производње, представља природно добро од општег интереса, средство за производњу, због чега је потребно да се оно веома рационално користи. Зато је начин његовог коришћења, заштите, побољшања и очувања плодности уређено **Законом о пољопривредном земљишту у Републици Србије, донетим 19.јула 2006.године (Сл.гл. РС. бр. 62/06) и Законом о изменама и допунама Закона о пољопривредном земљишту, донетим 02.јуна 2009. године (Сл.гл.РС бр.41/09) .**

За оцену улоге и значаја земљишта при организацији пољопривредне производње веома су значајни подаци о површинама земљишта по начину искоришћавања.

У циљу међусобног повезивања и очувања расположивог пољопривредног земљишта као и његовог коришћења, за општину Больевац, у прегледу који следи, даје се структура пољопривредних површина у оквиру 19 КО са следећим категоријама земљишта:

За оптимално коришћење земљишта, неопходно је располагати подацима о површинама пољопривредног земљишта по културама.

Ради правилног и потпуног искоришћавања земљишта од значаја је одредити најбољи начин његове употребе.

Са гледишта својинске структуре, највећи део земљишта налази се у власништву или поседу приватне својине, док остало чине други облици својине.

1.2. Защита пољопривредног земљишта

Искоришћавање пољопривредног земљишта, без обзира у чијој је својини, је од општег интереса и има се вршити према одредбама Закона о пољопривредном земљишту, а у складу са природним и економским условима производње.

Под природним условима производње подразумевају се сви елементи, који су резултат природних процеса развоја, појава и компоненти. Свакако да је огроман утицај природних фактора на пољопривредну производњу, јер од свих привредних грана пољопривреда је најповезанија са природним факторима (клима, вода и земљиште).У циљу рационалног

искоришћавања пољопривредног земљишта и спровођење његове заштите, познавање наведених фактора је неопходан.

1.2.1. Основне карактеристике земљишта

Подручје општине Больевац, има своје специфичности и разликује се од осталих по својим географским положајем и педолошким саставом. Простира се у источној Србији, на простору северног дела планинског масива, у долини Црног Тимока на површини од 827 km². Њена територија географски припада источној Србији, историјски Тимочкој крајини, а административно Зајечарском округу. Окружена је општинама Бор, Сокобања, Ражањ, Параћин, Деспотовац, Зајечар и Књажевац. Скоро са свих страна општина је затворена планинским венцима: са севера и северозапада Кучајским планинама и Маљеником, са југа гребенима Сомањца, Ртња, Тумбе и Слемена, са истока огранцима Тупижнице. Једино је према североистоку, долином Црног Тимока и ниским побрђем широко отворена.

Захваљујући планинама, брдима и површинама, испресецаним бројним речним долинама, рељеф општине у основи има брдско-планински карактер. Највећи део територије општине Больевац има карактер висоравни између Ртња и падина Малиника која се долином Црног Тимока спушта према Зајечару. Најмаркантију тачку у рељефу(брдско-планинска) представља планина Ртањ и слив Црног Тимока са доста плодним земљиштем.

Према педолошкој карти басена Тимок, на територији општине Больевац, најзаступљенији тип земљишта је смоница, у близини речних токова присутни су алувијални наноси. У брдско-планинском подручју су заступљена смеђа кисела и лесивирана земљишта, а у мањој мери псеудоглеј. Најпродуктивније земљиште је смоница, што значи да територија општине Больевац погодна за пољопривреду, претежно сточарску производњу.

1.2.2. Климатски услови

Географски положај, водни ресурси и постојање наведених планинских масива ово подручје има своје специфичности и разнолике климатске карактеристике. Углавном се издвајају климатске карактеристике у брдско -планинском пределу и равничарском подручју поред водотокова.

Може се рећи да се сва климатска подручја налазе у зони умерено-континенталног климата.

Основни показатељи климе неког подручја су подаци о средњим месечним и годишњим падавинама и температурама ваздуха.

a) Падавине

Средње годишње вредности влажности ваздуха креће се око 75%. Годишњи режим влажности показује максимум у зимским месецима и минимум лети (јули, август).

Колебања годишњих суме падавина у анализираним периодима су знатна и крећу се у следећим опсезима:

Больевац 549 – 916 mm

Подгорац 392 – 1061 mm

Луково 492 – 1015 mm

Криви Вир 530 – 966 mm

На целој територији у већем или мањем степену изражена депресија вредности годишњих суме падавина. Опадање количине падавина примећује се од 1982 год.

Трајање сунчевог сјаја износи просечно годишње око 2000 часова, са максимумом вредности у јулу и минимумом у децембру.

Доминантни ветрови на овом подручју дувају из североисточног , источног правца и северозападног правца. Први су кошавски ветрови, преовладавају у току зиме и раног пролећа, други ветрови су "горњак" и они су делом фенског карактера и мање јачине од кошаве.

б) Температура ваздуха

Температура ваздуха на нашем подручју се креће од најхладнијег месеца - јануар до најтоплијег месеца – јул.

Средње годишње температуре крећу се око 10,5 °C

Посебно су интересантни прагови за кардиналне температуре у животу пољопривредних култура, тј. за температуре ваздуха од 5, 10 и 20°C. Међутим овим посебно су занимљиви температурни прагови за кардиналну температуру од 10°C.

Овакав климат, посебно температурни режим, омогућава вегетацију свих важнијих ратарских, повртарских и воћарских култура. На површинама под стрнинама захвальујући климатским условима омогућава се и пострна сетва усева са краћом вегетацијом, наравно уз услов да се обезбеди наводњавање.

1.2.3. Водна својства територије

У водна својства са аспекта погодности за пољопривредну производњу од значаја су и површинске и подземне воде. Површинске воде су важне због могућности наводњавања, а подземне воде у зависности од висине, на количину воде за наводњавање и период потребе биљака за водом.

На територији општине Больевац се налази значајни **водни ресурси**. Река Црни Тимок је најзначајнији водени ток са врелом у Кривом Виру и током кроз читаво подручје општине. Северно и јужно од долине којом протиче Црни Тимок је брдско-планинско подручје испресецано многобројним водотоковима, притокама Црног Тимока, међу којима су Радованска река, Мировишица, Арнаута и Злотска река. На територији општине присутна су многобројна врела од којих поједина карактерише велика издашност и квалитет.Значај водног ресурса зависиће, у првом реду, од заштите и очувања природних особина водотокова, изградње регионалног система- Боговина, изградње рибњака и система за наводњавање на површинама пољопривредних газдинстава.

Битно је истаћи да су све реке углавном малог пада и мирног тока, осим што је проблем да су на појединим деловима корита плитка и долази до изливања у периоду наглог топљења снега.

1.2.4. Ерозија и заштита земљишта од ерозије

Ерозија јесте промена површинског слоја земљишта који настаје као последица деловања кише, снега, мраза, температурних разлика, ветра, текућих вода и антропогених фактора.

Укупна површина ерозивног подручја на територији општине Больевац је око 200 km² и обухвата земљиште на којем, услед бујица и других површинских утицаја воде и ветра, настаје спирање, подривање, браздање, одроњавање, као и земљишта која су подложна овим и сличним утицајима.

Оно што је утврђено, то је да ће се заштита земљишта од ерозије и уређење бујица вршити по одредбама Закона о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС“, бр.62/06), и Законом о изменама и допунама Закона о пољопривредном земљишту, донетим 02.јуна 2009. године (Сл.гл.РС бр.41/09), Закона о водама („Сл.гласник РС“, бр. 46/91, 54/96,101/05 и 30/10).

1.2.5. Угроженост земљишта опасним и штетним материјама

Пољопривредно земљиште се споро ствара а на жалост, веома брзо деградира под утицајем разних, пре свега, антропогених фактора.

На територији општине Больевац постоји више хиљада хектара деградираног земљишта. Извори угрожености и угрожавања земљишта представљају разне фарме, економије, комунални отпад, издувни гасови око саобраћајница, токсичне и опасне материје и наводњавање.

Депонија комуналног отпада, која се налази ван града поред пута Зајечар-Параћин, са десне стране ка селу Лукову, заузима површину од око 2 ха. На отпаду нема амбалаже токсичних материјала. Има доста пластике, стакла, шљаке и других одбачених предмета.

Поред главне депоније у околини Больевца, селима постоје већи број мањих депонија. У селима не постоји организовано одлагање отпада и углавном нису одређена места за сеоске депоније. Не постоји посебно место за одлагање грађевинског отпада, већ се он одлаже на санитарну депонију, или још чешће на дивље депоније.

На територији општине Больевац нема железничких пруга, а према подацима, укупна дужина путева I,II и III реда (магистрални, регионални и локални) за све КО општине Больевац износи око 600 км.

Највећи део токсичних и опасних материја лежи у нестручној примени пестицида наиме, агрехемикалије се користе без стручног надзора и контроле што доводи до загађивања земљишта тешким металима и другим штетним материјама. Мора се констатовати да је до овог дошло у периоду санкција и коришћењем препарата без декларације.

Наводњавање у условима повећане алкализације може погоршати физичко-хемијске особине земљишта. Из тих разлога безбедност земљишта може се довести у питање претераним количинама воде за заливање, посебно ако су присутне и подземне воде на високом нивоу.

Највећи део отпадних вода са територије општине Больевац (санитарних,атмосферских и индустријских)улива се у вододокове река након одређеног степена пречишћавања. Неки субјекти имају атесте од надлежне институције за испуштање отпадних вода у водоток.

1.3. Уређење пољопривредног земљишта

Општина Больевац у односу на географске и рельефне карактеристике, има велику обрадиву површину.

Територија општине Больевац има релативно уситњене поседе гледано са аспекта целе територије Републике Србије. Целокупно пољопривредно земљиште од 38.731,26 ха има око 127.154 кастарских парцела и око 23.309 поседовних листа што је више од броја становника у општини.

1.3.1. Комасација

Програм комасације земљишта у општини Больевац спроведен је на подручју једне катастарске општине.

Укупна комасирана површина је 384 ха на укупно 662 катастарске парцеле. На расписани јавни позив за право пречег закупа за 2012. годину нико се није одазвао.

Комисија за израду предлога годишњег Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у општини/граду Больевац за 2012 годину, је користила податке из јавне евиденције о непокретности и за тачност података одговара под пуном кривичном и материјалном одговорношћу.

Програм су сачинили следећи чланови Комисије:

Председник: Слађан Ђимиш _____

Члан Јасмина Бицуловић _____

Члан Данило Траиловић _____

Члан Љиљана Николић _____

Члан Мирослава Опачић _____

Члан Миодраг Миленковић _____

Члан Александар Траиловић _____